

MOET WAGENINGEN SORRY ZEGGEN?

Met haar focus op intensieve landbouw heeft WUR in het verleden bijgedragen aan de achteruitgang van de biodiversiteit in de wereld. Dat stelde hoogleraar Esther Turnhout in een interview in *Resource* 20. Ze kan 'meevoelen' met mensen die vinden dat Wageningen daar rekenschap over moet afleggen. Heeft ze een punt?

tekst Roelof Kleis en Tessa Louwerens illustratie Henk van Ruitenbeek

Esther Turnhout

Hoogleraar Politics of Environmental Knowledge

'Na de publicatie van het IPBES-rapport over biodiversiteit ben ik aangesproken op de rol van Wageningen, en een van de reacties was dat Wageningen sorry zou moeten zeggen. Deze reacties maakten indruk op mij. Ze laten zien dat, in ieder geval voor een deel van de buitenwereld, WUR de reputatie heeft van een kennisinstelling die is gedreven door belangen uit de industriële landbouw. Los van de vraag of dit waar is, moeten we dit serieus nemen. Wageningen wil kennis leveren die invloed heeft op beleid en samenleving, en met die invloed komt ook verantwoordelijkheid. **Er is een continue noodzaak voor reflectie op de effecten die onze kennis heeft en op de belangen die we daar wel en niet mee dienen.** Dat past bij een democratische en legitieme rol van de universiteit.'

Krijn Poppe

Chief Policy Analyst, Wageningen Economic Research

'Ik denk dat we trots mogen zijn op de resultaten van de groene revolutie in Nederland en de wereld. **In de Peel in de jaren vijftig was er pure armoede. De intensieve veehouderij heeft welvaart en vernieuwing gebracht.** Nu is het te ver doorgeschoten en hebben we milieuproblemen, maar je eist ook

geen excuses van de familie Ford voor het op de markt brengen van de auto. Bij nieuwe technieken heb je vaak onverwachte nadelen in de toekomst. Ik ben het er wel mee eens dat WUR niet moet blijven hangen in oude successen en veel helderder kan omgaan met de nieuwe uitdagingen en de nieuwe tijdsgeest. Er heerst een beeld van WUR als productie-universiteit die langzaam op verandering inspeelt. Om het weer in autotermen te houden: WUR optimaliseert de dieselmotoren, maar is weinig bezig met elektromotoren. Daar zit een kern van waarheid in.'

Chris de Visser

Business Developer Open Teelten, Wageningen Plant Research

'Sinds enkele decennia werkt WUR al in belangrijke mate aan het verminderen van de impact van landbouwproductiesystemen op het milieu. **Toen ik in 1984 hier begon, lag de nadruk al op kwaliteit en niet meer op verhoging van de opbrengst. En de aandacht werd al snel verder verlegd, naar het milieu.** De industrialisering van de landbouw is in belangrijke mate gestuurd door de kostprijsstrategie die boeren moeten voeren om hun bedrijfsmiddelen, arbeid en kapitaal steeds efficiënter in te zetten. Pas relatief recentelijk is duidelijk geworden dat de afname van biodiversiteit een belangrijk gevolg is van de huidige vorm van landbouw. Het is WUR die het initiatief neemt om een natuurinclusief productiesysteem te ontwikkelen dat hier juist rekening mee houdt.'

David Kleijn

Hoogleraar Plantenecologie en Natuurbeheer

'Het onderzoek in Wageningen was in het verleden vooral gericht op het produceren van voedsel. Zeker na de Tweede Wereldoorlog was het adagium: nooit meer honger. Men was helemaal niet bezig met biodiversiteit en natuur: daar hadden we toen nog genoeg van. **Ik vind het onnodig om je daar met terugwerkende kracht voor te verantwoorden. Wat heb je daaraan?** Het is veel nuttiger ons nu te richten op oplos-

'Je eist ook geen excuses van de familie Ford voor het op de markt brengen van de auto'

singen: kunnen we productieve landbouw behouden en tegelijkertijd meer natuur en biodiversiteit creëren? Ik zie dat op dat punt wel dingen veranderen bij WUR. Vroeger vond alleen de Environmental Sciences Group natuur en biodiversiteit belangrijk. Bij de departementen die zich met landbouw bezighouden, stond efficiëntie voorop. Dat is aan het veranderen.'

Auke Pols

Onderzoeker bij de leerstoelgroep Kennis, Technologie en Innovatie

'Ethisch gezien denk ik dat je kunt stellen dat we medeverantwoordelijk zijn voor de problemen met de biodiversiteit. Er is schade, we hebben daar causaal aan bijgedragen en

het had mogelijk anders gekund. Bovendien was het niet geheel onvoorzien: al in 1962 verscheen het verontrustende boek *Silent Spring*. Als eerste stap zou je dus sorry kunnen zeggen. **Maar er is een verschil tussen sorry zeggen voor de intensieve landbouw en sorry zeggen voor de negatieve gevolgen van de manier waarop die ontwikkeld en ingevoerd is.** De intensieve landbouw had ook goede gevolgen. WUR claimt verantwoordelijk voor het aanpakken van de *global challenges*. Daar hoort ook bij dat je verantwoordelijkheid neemt voor de gevolgen van die aanpak. Een tweede stap is kijken naar het proces van onderzoek. Als we destijds de

intensieve landbouw op een andere manier hadden onderzocht en geïmplementeerd, met meer aandacht voor systeemeffecten en winnaars en verliezers, hadden we dan nu minder problemen gehad? En hebben we daar tegenwoordig meer oog voor bij WUR?'

Bram Bos

Procesondersteuner innovatieprojecten bij Wageningen Livestock Research

'Ik denk dat het goed is als de Wageningse gemeenschap rekening aflegt over haar rol in de ontwikkeling van de landbouw wereld-

wijd en de effecten daarvan. **Als we pronken met onze evidente successen – en dat doen we –, moeten we ook de evidente schaduwzijden van eerdere keuzes belichten.** En Turnhout heeft gelijk dat Wageningen, en DLO/Wageningen Research in het bijzonder, altijd onderdeel is geweest van het dominante landbouwmodel, al was het maar vanwege de financiering van onderzoek. Dat gaat nog steeds door: de calls voor de Topsector Agri & Food moeten worden gefinancierd door bedrijven, die een beperktere tijdshorizon hebben. Dan is de kans groot dat kennis wordt ontwikkeld voor aanpassing van het bestaande, in plaats van transformatie naar een beter model.' ®